

Animal welfare, etológia és tartástechnológia

Animal welfare, ethology and housing systems

Volume 1

Issue 3

Gödöllő
2005

AZ ÁLLATJÓLÉTI ELŐÍRÁSOK MEGVALÓSULÁSA ELLENŐRZÉSÉNEK GYAKORLATA ÉS ANNAK TAPASZTALATAI

Aradi Miklós

Baranya Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomás

Összefoglalás

Az Európai Unió jogszabályaival történő harmonizációt követően az előírások teljesítése számos problémát okozott a magyar gazdáknak. A szerző sorra veszi azokat a nehézségeket, amelyek a hatósági ellenőrzések során talált hiányosságok okozói voltak. A leggyakoribb hátráltató tényezők között említi a pénzhányt, az érdektelenséget, és a nem megfelelő információszerzést.

Kulcsszavak: jogszabály, harmonizáció, hatóság, hiányosságok

Practical experiences in controlling of fulfilment of animal welfare regulations

Abstract

After the harmonization with European Union laws, the fulfilment of requirements has caused many difficulties to Hungarian farmers. The author describes the troubles, which had caused the lacks that were found in official control. Among the most frequent difficulties lack of money, unconcern, and inadequate information acquisition are mentioned.

Keywords: law, harmonization, authority, lacks

Bevezetés

Az Európai Unió állatjóléti jogszabályaival történő jogharmonizáció hazánkban a csatlakozási folyamat során teljes mértékben megvalósult. Ezzel párhuzamosan indultak meg ezen előírások, az állattartók és már érintettek (állatszállítók, vágóhidak stb.) részéről történő, megvalósításának hatósági ellenőrzései is.

Az Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomások évente legalább egyszer minden nagy-létszámú állattartó telepen, a kis-létszámú telepeken pedig szűrőpróbaszerűen állatjóléti ellenőrzést végeznek. Az ellenőrzésekről jegyzőkönyv készül, és a feltárt hiányosságok megszüntetésére a tulajdonosnak intézkedési tervet kell készítenie, melyet az Állomások hagynak jóvá. Az adott hiányosság súlyától és ismétlődésétől függően a hatóság a tulajdonost figyelmeztetheti, vagy állatvédelmi bírsággal sújthatja, illetve végső esetben a nagy-létszámú állattartó telepen az állattartást megtilthatja.

Gyakorlati tapasztalatok

Az Unió és a hazai hatóságok az előírások megvalósítása kapcsán nem kis feladat elé állították a gazdákat, amellyel ugyan legnagyobb részük – ha „nyögvenyelősen” is de - sikerrel birkózott, birkózik meg, ám érdemes megemlíteni azokat a tényezőket, amelyek ezt nehezítették.

Mindenek előtt előre szeretném vetíteni, hogy a tapasztalatok, problémák természetesen nem vonatkoznak minden gazdára és megyénként is igen változó képet mutatnak.

Röviden elintézhethetnénk a kérdést azzal, hogy mindennek az oka a megnövekedett elvárások és az ezzel szemben álló pénzhiány. Ennél azonban, úgy gondolom, érdemesebb egy kicsit összetettebben nézni a helyzetet.

Egyértelműen nehézségként lehet elkönyvelni, hogy a gazdák, akik alig, hogy kilábalnak (ha egyáltalán már túl vannak rajta) egy gazdasági rendszerváltásból és ismerkednek a piacgazdaság hangulatával, rögtön szembetalálják magukat olyan színvonalú elvárásokkal, amelyek megvalósítása még az Európai Unióhoz korábban csatlakozó tagországok számára sem történt egyik napról a másikra (már ahol megtörtént...). Ennek következtében nem meglepő, hogy a gazdák igen nagy hányadában kifejezett ellenérzés volt az Unió elvárásokkal szemben, majd' hogy nem függetlenül annak tartalmától. Ehhez ráadásul kapcsolódott a magyar gazdák nemzeti, szakmai önérzete, amit ismét sértve éreztek azáltal, hogy az Unió meg akarja változtatni a régóta bevett magyar gyakorlatot. Minthogy az Unió jogszabályok előkészítése során nem csak, hogy az egyes szakterületek különböző érdekeit kellett összehangolni, hanem az egyes tagállamok önös érdekeit is (amiben akkoriban a magyar érdek – még ha oly kis súlyú is – de nem volt jelen), ezért ennek természetesen az a következménye, hogy nem minden gazda fogja megtalálni az adott rendelkezés értelmét, szükségességét. Bár azt is meg kell jegyezni, hogy az állattartó területén, az uniós jogszabály-alkotást megelőzik szakmai tanulmányok is - amelyek eredményeinek egy része a különböző lobbik csatározásai között elvész, de részben azért magyarázatot adnak a jogszabályi rendelkezésekre -, ezeknek a megismerése a gazdák részéről azonban elmarad. Ennek részben oka, hogy a gazdák tájékoztatása nem elég széleskörű, részben pedig, hogy a gazdák ragaszkodnak a „nagyapai hagyományokhoz” és saját öntudatukhoz, minek következtében nem is kíváncsiak az új előírások magyarázatának megkeresésére, illetve elfogadására.

Az állattartó előírások elfogadásában - de általában az állattartó értékrendjének elfogadásában is - nagy akadályt jelentett, jelent, hogy az előírások nem feltétlen gazdasági szempontból közelítik az állattartást, hanem az embernek az állattal szembeni erkölcsi kötelessége és az állat igényei (az állat jól léte) felől, részben függetlenül annak gazdasági kihatásától. Mivel Magyarország még közel sem érte el számos Európai Unió tagországban tapasztalható életszínvonalat, ezért az ilyen irányú gondolkodásmód-váltás nem kis erőfeszítést igényelt, igényel mind a gazdák, mind pedig az állategészségügyi hatóság részéről, és nem utolsósorban azon „reális gondolkodású” állattartó egyesületektől (illetve a gondolkodásmóddal azonosuló társadalmi rétegtől), akiknek célja az állattartás színvonalának ilyen irányú növelése.

Sajnos az ellenőrzések során olyan esettel is találkoztunk, ahol közel sem a pénzhiány volt az elvárások teljesítésének az akadálya, hanem az érdektelenség. A gazdák ezen csoportjánál megfigyelhető volt, hogy rövidtávú gazdasági érdekeiket szem előtt tartva, az állatok igényeit részben vagy teljesen figyelmen kívül hagyva folytattak állattartást, - szállítást, a vonatkozó előírások betartásával szemben mutatott legkisebb kompromisszum készség nélkül. Mivel a Magyar Gazdára a lelkiismeretes állattartás a jellemző, értem ez alatt, hogy állatait tiszteli, szereti és számukra - legalább anyagi helyzetéhez mérten, de sokszor azon felül is - biztosítja szükségleteiket, ezért úgy gondolom, hogy azon állattartókat, akik ezen gondolkodásmódot nem követik, először is meg kell próbálni meggyőzni, hogy maradjanak az állattartás erkölcsi és jogi keretei között, vagy ha erre nincs mód, akkor állattartásukat fel kell számoltatni (ez utóbbira is volt már sajnos példa).

A gazdáknak szintén sokszor okoztak nehézségeket az előírásokhoz való alkalmazkodásban a több helyről érkező, és nem egyszer eltérő tény-anyagot tartalmazó információk. Azaz a gazda kapott segítő szándékú tanácsot a különböző (szak-)

folyóiratokból, a különféle szervezetektől, a technológiákat forgalmazó cégektől, tervező irodáktól (nem beszélve a mindig „oly bölcs” szomszédról), de elfelejtette megkérdezni a hatósági állatorvost, illetve az állategészségügyi állomást, vagy ha megkérdezte, akkor nem feltétlen fogadta el a tanácsát. Ön magában nem baj, sőt kifejezetten előnyös, ha a gazda több irányból tájékozódik, azonban a jogszabályok értelmezésére - a fent felsoroltak közül - egyedül a hatóság jogosult. Pontosabban mindenki értelmezheti a jogszabályt saját szája íze szerint, de a mérvadó az lesz, amit a hatóság az ellenőrzéskor mond, ezért egy beruházás megkezdése előtt az ő véleményének meghatározónak kéne lennie. Sokszor fordult elő, hogy a gazdát a technológia forgalmazója megnyugtatta, hogy az ő rendszerük EU szabvány és sajnos utólag, a hatósági ellenőrzés során derült ki, hogy annyira azért mégsem.

Következtetések

Az előbbiekben említett nehézségekkel a jövőben remélhetőleg kevesebbszer kell már szembe néznünk, egyrészt mert most már, mint EU tagok - ha kis súllyal is de - benne vagyunk a döntéshozatalban - és véleményünkkel általában nem vagyunk egyedül -, másrészt pedig remélhetőleg a gazdák is körültekintőbben fogják az információikat beszerezni.

Bízom benne, hogy a gazdáknak és az állategészségügyi hatóságnak sikerül a továbbiakban is jól együtt működnie és egymást segíteni az ellenőrzések pozitív kimenetelében.